

Arteterapia w pedagogice

Arteterapia, zgodnie ze współczesnymi koncepcjami pedagogicznymi, dostrzega wartość sztuki i twórczości w dążeniu jednostki do osiągnięcia równowagi i środowiskowego przystosowania. Metody jej mają charakter uniwersalny i mogą być wykorzystywane w rozwiązywaniu wielu zadań, poczynając od problemów z psychologiczną i społeczną adaptacją, po rozwój osobowości i profilaktykę zdrowia na poziomie jednostkowym i społecznym.

W arteterapii ważnym jest tworzenie, korzystanie z różnych technik, jak i posługiwanie się już istniejącymi wytworami sztuki. Obejmuje ona takie obszary działań jak: muzykoterapia, choreoterapia, teatroterapia, biblioterapia, czy terapia przez sztuki plastyczne. Różnorodność ta podyktowana jest faktem, iż oddziaływanie poszczególnych form sztuki nie jest jednakowe w stosunku do odbiorców, bowiem każdy z nich ma swoje preferencje, zaś z drugiej strony specyfika środków wyrazu wywołuje inne skutki u osób nimi poddawanych. Założenia teoretyczne opierają się więc na odmiennych właściwościach różnych dziedzin sztuki. Wszystkie działania arteterapeutyczne łączy ich główny cel jakim jest umożliwianie wyrażania myśli, uczuć i przekonań w języku sztuki, czyli wyrażanie przeżyć w działaniu.

Na gruncie pedagogiki arteterapia może pełnić wiele funkcji korespondujących z funkcjami sztuki, czyli komunikatywną, poznawczą, integracyjną, adaptacyjną czy wychowawczą. Uczy na przykład zdobywania wiadomości o regułach rządzących światem i te reguły na tyle objaśnia, iż możliwym staje się radzenie sobie w sytuacjach trudnych, tak doraźnych, sytuacyjnych, jak i perspektywicznych. Tworzy podstawy do głębszego porozumienia między ludźmi, co staje się możliwe dzięki modyfikacji zachowań, rozwijaniu akceptacji dla odmiennych sposobów widzenia rzeczywistości. Dzięki stymulowaniu harmonii emocjonalnej staje się skuteczną formą pomocy dla dzieci mających, z różnych powodów, trudności w uczeniu się. Ponadto jest metodą wspomagającą diagnozowanie trudności i problemów dziecka, na podstawie której określany jest program oddziaływań terapeutycznych indywidualnych czy grupowych. Wykorzystanie i adaptacja metod artystycznych w procesie arteterapii (zarówno rozwojowej czy klinicznej) ma określony kierunek, jakim jest wywołanie u dziecka świadomego i celowego dążenia do przemian, w wyniku czego może ono lepiej funkcjonować w codzienności.

Współczesna skomplikowana rzeczywistość stawia przed nauczycielami konieczność posiadania specyficznych kompetencji. Dlatego niezbędne jest zwrócenie szczególnej uwagi na umiejętności diagnostyczne i terapeutyczne, które wymagają interdyscyplinarnej wiedzy między innymi z dziedzin psychologii rozwojowej, pedagogiki społecznej, pedagogiki rodzinnej, pedagogiki zabawy, pedagogiki twórczości czy psychopedagogiki.

NAUCZYCIEL posiadający wiedzę z metodyki i diagnostyki metodami arteterapii to dzisiaj osoba, która potrafi pomóc uczniowi, grupie rówieśniczej czy profesjonalnemu zespołowi szkolnemu, zdobywać wiedzę dotyczącą sposobów przeciwdziałania zachowaniom utrudniającym psychospołeczne funkcjonowanie. Nauczyciele - arteterapeuci oferują współczesnemu człowiekowi kompetentne wsparcie np., dzięki temu, że potrafią nie tylko rozpoznać oznaki zagrożenia lub trudności szkolne ucznia ale ponadto skonstruować i zaoferować programy interwencyjne, profilaktyczne, terapeutyczno- kompensacyjne. Dzięki nim uczniowie mogą zyskać podstawowe i rzetelne informacje dotyczące zagrożeń dla własnego rozwoju, które pozwalają im na podejmowanie trafnych i konstruktywnych wyborów i decyzji życiowych. Zatem arteterapia i jej obszar profilaktyczny, działania kompensacyjne czy zajęcia treningowo-twórcze ukierunkowane na proces eliminowania bądź osłabienia czynników ryzyka oraz wzmocnienie czynników chroniących przed zakłóceniami w rozwoju, stanowią przykład innowacyjności oddziaływań edukacyjnych.